

УДК 336.1

С. О. Корецька,
д.е.н., професор

ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ПОДАТКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ КОМПЛЕКСНОГО ПІДХОДУ

Анотація. В статті на підставі комплексного підходу обґрунтовано та виокремлено на рівні теоретичного осмислення її узагальнення основні елементи, методи й етапи податкового планування на підприємстві, що дає можливість їх використання для організації й здійснення управління податковим потенціалом підприємства.

Аннотація. In article on the basis of a complex campaign it is proved at level of theoretical judgement and generalisation basic elements, methods and stages of tax planning at the enterprise that gives the chance their uses for the organisation and enterprise management in tax potential

Ключові слова: Податковий потенціал підприємства, податкове планування, комплексний підхід

1. Вступ

Одним із напрямків підвищення ефективності господарювання на підприємствах промисловості є запровадження податкового планування, що являє собою інтеграційний процес раціоналізації господарської діяльності з позиції відповідності діючому податковому законодавству та стратегії життєздатності суб'єктів господарювання.

Для вітчизняних промислових підприємств податкове планування виступає необхідним засобом адаптації до мінливості зовнішнього середовища. Складання прогнозу податкових платежів, виявлення та аналіз факторів, які впливають на рівень оподаткування, оцінка економічної діяльності вкладання коштів у бізнес за існуючого рівня податкового навантаження створюють підґрунтя для обрання підприємствами більш оптимального варіанту здійснення фінансово-господарської діяльності в умовах чинної податкової системи України. Податкове планування дозволяє підприємству уникнути багатьох складних ситуацій, частково усуває негативний ефект невизначеності середовища функціонування, поліпшує координацію дій, сприяє більш раціональному їх використанню фінансових ресурсів, дозволяє керівництву приймати більш обґрунтовані управлінські рішення.

Важливі теоретичні та практичні аспекти податкового планування на підприємствах в наш час досліджувались і висвітлювалися такими вітчизняними вченими, як А. Кізіма, А.Г. Завгородній, А.В. Єліссєв, В.П. Вишневський, Д. Липницький та ін. Проте до теперішнього часу методика організації податкового планування для промислових підприємств чітко не розроблена. Тому це питання є актуальним і являє собою важливу науково-практичну проблему.

II. Постановка завдання

- на підставі комплексного підходу обґрунтувати та виокремити на рівні теоретичного осмислення й узагальнення основні елементи, методи й етапи податкового планування на підприємстві

III. Результати дослідження

Податкове планування – складова частина фінансово-господарської діяльності як фізичних, так і юридичних осіб, у зв'язку з чим його можна поділити на індивідуальне (характерне як для сімей, так і для некорпоративного сектора економіки) і на корпоративне. Завдання податкового планування – максимізація доходу за рахунок мінімізації податків. Плануючи податкові наслідки своєї діяльності, важливо знати, куди, коли, як і скільки необхідно сплатити податків, а також які існують способи, що дозволяють не переплачувати їх, максимізувати доходи законними способами і методами, і залишатися при цьому в межах бізнесової етики. Податкове планування базується на знанні податкового права, чинного податкового законодавства.

Методика, інструменти та схеми реалізації податкового планування значною мірою залежать від його виду. Види податкового планування наведено в табл. 1.

Таблиця 1. Класифікація податкового планування

Ознака класифікації	Види податкового планування
1. Сфера застосування	· внутрішньодержавне; · міждержавне
2. Організаційна структура суб'єкта підприємництва	· індивідуальне; · корпоративне
3. Обсяг охоплення господарської діяльності підприємства	· податкове планування фінансово-господарської діяльності підприємства загалом; · податкове планування окремого виду господарської діяльності підприємства; · податкове планування реалізації окремого підприємницького проекту (угоди)
4. Етап функціонування підприємства	· податкове планування на етапі створення (заснування) підприємства; · податкове планування, здійснюване в процесі функціонування підприємства; · податкове планування операцій щодо ліквідації підприємства та розподілу його активів
5. Інструменти податкового планування	· податкове планування, що базується на податкових пільгах; · податкове планування з використанням податкових лазівок

З процесуальної точки зору податкове планування на підприємстві - це формування системи параметрів, які визначають стан оподаткування господарюючого суб'єкта і заходів впливу на нього [2, с. 56].

Все це знаходить відображення в податковому плані підприємства. Тому методики податкового планування на основі комплексного підходу має розпочинатися саме з розробки податкового плану (рис. 1).

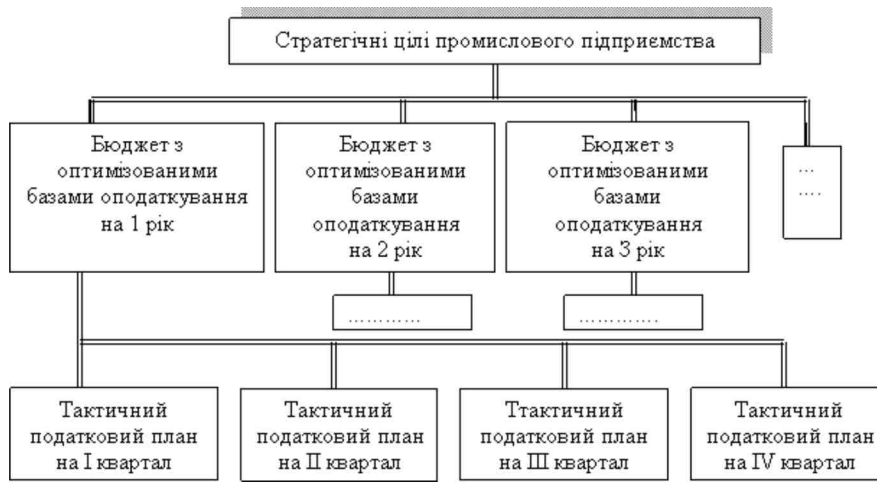

Рис. 1. Структура податкового плану підприємства

З метою проведення моніторингу та прогнозу ефективності податкового планування з точки зору внутрішнього податкового адміністрування, оцінки реального податкового потенціалу промисловим підприємствам пропонується складання податкового паспорта суб'єкта господарювання.

На наш погляд, в податковий паспорт промислового підприємства варто включити наступні розділи:

1. Загальна характеристика підприємства.
2. Основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства.
3. Відомості про рахунки в банках та інших кредитних установах.
4. Доходи, що не підлягають оподаткуванню.
5. Дані про перевірки платника податків.
6. Зовнішньоекономічна діяльність.
7. Заборгованість по податках та зборах в бюджетну систему України.
8. Основні показники податкового навантаження ш організацію.
9. Ефективність податкового потенціалу підприємства.

Слід зазначити, що крім створення адекватної сьогодинішнім економічним реаліям структури податкового планування, визначення повноважень і вимог до учасників процесу планування податкових платежів, для успішної постановки діяльності по плануванню податків необхідна наявність фінансових, матеріально-технічну: і інтелектуальних ресурсів, які формуються при складанні щорічного податкового плану.

Матеріально-технічні ресурси, задіяні в процесі податкового планування, визначаються до створення групи планування заходів щодо податкової оптимізації і формуються з двох частин [1, с. 107]:

- перша частина складається з елементів матеріально-технічної бази, що знаходиться у розпорядженні тих підрозділів підприємства, співробітники яких зайняті плануванням податкових платежів;

- друга частина створюється спеціально з меток функціонування податкової групи.

Серед всього переліку матеріально-технічних ресурсів, необхідних для успішного здійснення функцій податкового планування, істотне місце повинні займати забезпечення податкової групи сучасними інформаційно-обчислювальними комплексами, необхідним для застосування статистико-математичних методів визначення варіантів розподілу заходів щодо податкової оптимізації;

- використання в процесі роботи бібліотечного фонду, що складається з нормативної, наукової, практичної і періодичної літератури;

- застосування баз даних законодавства України, ще полегшують пошук необхідної документації нормативно-правового характеру.

Фінансова база організації податкового планування формується виходячи з потреб в здійсненні заходів щодо податкової оптимізації. Крім того, керівництво підприємства повинне сформувати політику стимулювання працівників груп планування, реалізації, контролю та оцінки ефективності заходів по податковій оптимізації.

Податкове планування як невід'ємна частина податкового менеджменту є однією з умов ефективного розвитку підприємства. Податкове планування являє собою процес визначення сум податкових платежів на основі аналізу та вибору різних об'єктів оподаткування, пріоритетних видів підприємницької діяльності, конкретних операцій, можливостей підприємства для досягнення заданих результатів фінансово-господарської діяльності, як у короткотерміновому, так і в довготерміновому періоді в умовах чинної податкової системи.

Основні концептуальні елементи системи податкового планування на промисловому підприємстві подано на рис. 2.

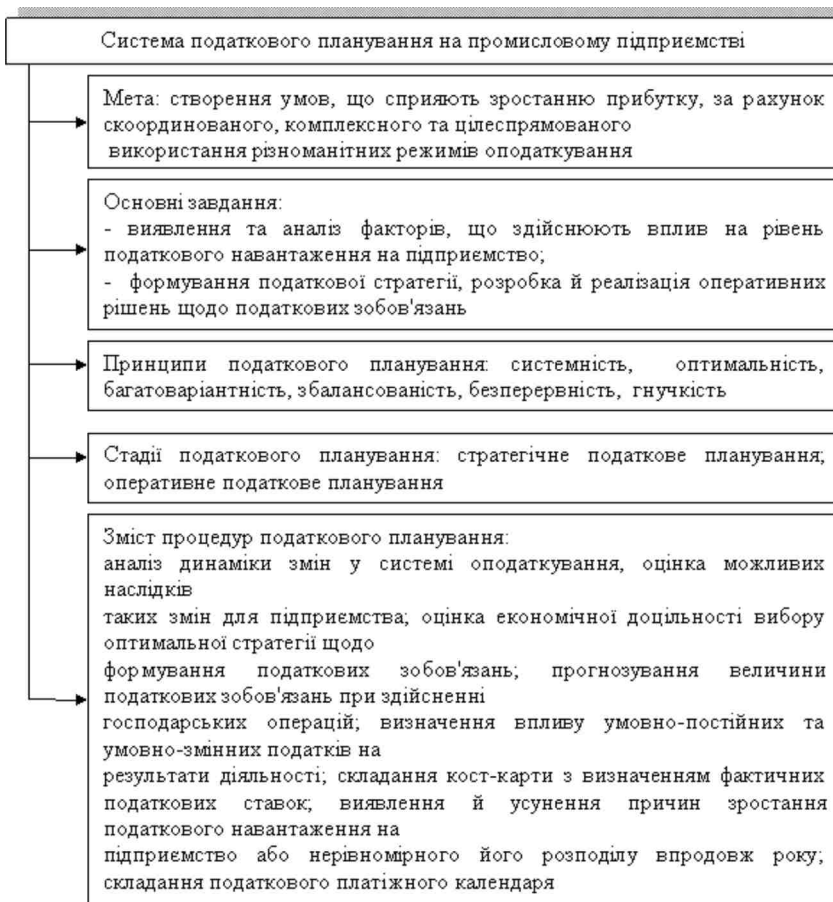

Рис. 2. Запропоновані елементи системи податкового планування на промисловому підприємстві

В процесі податкового планування здійснюється збір і обробка даних про ситуації, які виникають на підприємстві під впливом системи оподаткування, розробляються різні схеми діяльності, визначаються фінансові й товарні потоки, взаємовідносини з постачальниками, покупцями, кредиторами, що дозволяє приймати певні управлінські рішення.

Етапи і заходи податкового планування за викладеною методикою наведено на рис.3.

Рис. 3. Етапи і заходи за запропонованою методикою податкового планування на промисловому підприємстві

Запропонована методика податкового планування базується на комплексному підході і передбачає: систематизацію податкових схем та їх підбір за першочерговістю використання при розробленні проектів податкового планування; вибір оптимального проекту на основі критеріїв оптимальності; комплексний аналіз податкового поля та результатів податкового планування; поточний моніторинг виконання податкових планів, за результатами якого нівелюється вплив негативних чинників через використання резервних та аварійних проектів.

Висновки

Таким чином, податкове планування на промислових підприємствах являє собою комплексний, інтеграційний процес, раціоналізація якого повинна базуватися на комплексному підході з використанням досягнень економічних, фінансових та юридичних наук.

Впровадження в системі управління промислових підприємств методики податкового планування на основі комплексного підходу дозволить зробити більш змістовні висновки щодо подальшого розвитку діяльності та знизити податковий ризик при прийнятті управлінських рішень в конкретній проблемній ситуації.

Література

1. Вишневський В. Оценка возможностей снижения налогового бремени в переходной экономике/ В. Вишневський, Д. Липницький // Вопросы экономики. - 2000. - № 2. - С. 107-116.
2. Загородній А.Г. Податки та податкове планування підприємницької діяльності / А.Г. Загородній, А.В. Єлисеєв. - Л.: Центр Бізнесу-Сервісу 2003. - 152 с.
3. Иванов Ю.Б. Налоговое планирование; принципы, методы, инструменты / Ю.Б. Иванов, В.В. Карпова, Л.Н. Карпов. - Х.: ИД «ИНЖЕК», 2006. - 272 с.
4. Кізима А.Я. Податковий менеджмент: [навч.-метод. посібник] / А.Я. Кізима. - Тернопіль: Астон, 2004. - 166 с.

Стаття надійшла до редакції 5.09.2011 р.

ТОВ "ДКС Центр"